

การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย
อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

The Development of Packaging and Label for Homemade Curry Paste,
Ban Tung Chumphon Pattana, Lan Khoi, Pa Phayom, Phatthalung

วิวัฒน์ จันทรกิ่งทอง^{1*}, ยรรยง คชรัตน์², นธี เหมมันต์³, จุฑามาศ พรหมมนตรี⁴,
นิสาชล สกุนชานรณรงค์⁵ และธรรณันท์ ตั้งรุจิกุล⁶

Wiwat Jnakingthong¹, Yanyong Kodcharat², Natee Hemman³, Jutamas Prommontree⁴,
Nisachon Sakunchannarong⁵ and Thanan Tangrujukul⁶

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาบริหารธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Assistant Professor Dr., Department of Business Administration, Hatyai Business School,
Hatyai University

² ดร., หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชนนวัตกรรมทางธุรกิจ
คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² Dr., Master of Public Administration Program - Public and Private Management, Faculty of Political
Science, Hatyai University

³ อาจารย์ สาขาวิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

³ Lecturer Department of Accounting, Hatyai Business School, Hatyai University

⁴ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

⁴ Assistant Professor Department of Industrial Management, Hatyai Business School, Hatyai University

⁵ อาจารย์ สาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

⁵ Lecturer Department of Service Industries, Hatyai Business School, Hatyai University

⁶ อาจารย์ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

⁶ Lecture Department of Business Computer, Hatyai Business School, Hatyai University

* Corresponding author, E-mail: wiwat@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาบรรจุภัณฑ์ และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง 2) ศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธีระหว่างวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษากับผู้บริโภคจำนวน 400 คน ใช้การเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า บรรจุภัณฑ์ และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง มีรูปแบบเป็นกล่องพลาสติกทรงกลมสี่เหลี่ยม มองเห็นผลิตภัณฑ์ด้านในชัดเจน สามารถบรรจุผลิตภัณฑ์ได้ 500 กรัม มีป้ายฉลากติดข้างกล่องประกอบด้วยรายละเอียดผลิตภัณฑ์

การศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลาก พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจด้านบรรจุภัณฑ์ และด้านป้ายฉลากในระดับมากทุกข้อ

คำสำคัญ: การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลาก เครื่องแกงตำมือ จังหวัดพัทลุง

Abstract

The purpose of this research is to study 1) development of packaging and label for homemade curry paste, Ban Tung Chumphon Pattana, Lan Khoi, Pa Phayom, Phatthalung, 2) the level of consumer satisfaction on packaging and label for homemade curry paste, Ban Tung Chumphon Pattana, Lan Khoi, Pa Phayom, Phatthalung. This research is a mix method and the subjects in this research were four hundred consumers by using accidental sampling. Data were collected by questionnaires. The statistical analysis included percentage, mean and standard deviation. The results of this research revealed that the packaging and label for homemade curry paste, Ban Tung Chumphon Pattana, Lan Khoi, Pa Phayom, Phatthalung formed as a clear plastic, see the products clearly, the packaging can contain up to 500 grams, and a label attached to the package containing the product details. The study of consumer satisfaction on packaging and label found that consumers were satisfied with the packaging and the label at all aspects in high level.

Keywords: Development of Packaging and Label, Curry Paste, Phatthalung

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรกว่าครึ่งประเทศทำให้อาชีพเกษตรกรมีบทบาทสำคัญต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทั้งในมิติของการผลิตที่สามารถพึ่งพาตนเองด้านอาหารและเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน แต่ในสถานการณ์ปัจจุบันความเข้มแข็งของภาคเกษตรไทยมีแนวโน้มลดลง โดยเห็นได้จากประสิทธิภาพการผลิตโดยเฉลี่ยในบางสินค้าที่ต่ำลงหากเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน เนื่องจากภาคเกษตรไม่สามารถเร่งพัฒนาผลิตภาพการผลิตได้ทันต่อสภาพการแข่งขันในตลาดโลกที่ทวีความรุนแรงมากขึ้น โดยการส่งออกหลักของภาคเกษตรยังคงอยู่ในรูปของสินค้าขั้นปฐม ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาหนี้สินและความยากจน (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2558) รัฐบาลได้ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้ขยายตัวอย่างสมดุลโดยการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคเกษตรโดยการพัฒนาและเสริมสร้างชุมชน เกษตรกร และวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็ง โดยได้ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการนำทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น และสร้างมูลค่าเพิ่ม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร ทั้งนี้เพื่อให้เกษตรกรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเอง ตลอดจนอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2558)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรที่ได้จัดตั้งกลุ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 โดยการสนับสนุนของเทศบาลตำบลลานข่อย และนิคมสร้างตนเองควนขนุน จังหวัดพัทลุง ประธานกลุ่มคือ นางลำย พลพงษ์ชา

โดยจุดเริ่มต้นของการรวมกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา เกิดจากการตำเครื่องแกงเพื่อใช้ในการประกอบอาหารและรับประทานกันภายในหมู่บ้าน และเมื่อคนในชุมชนได้รับประทานอาหารที่ทำจากเครื่องแกงของกลุ่มแม่บ้านก็ เกิดความพึงพอใจในรสชาติเป็นอย่างมาก เนื่องจากตำบลดานข่อยมีขมิ้นที่มีคุณภาพดี เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย จากนั้นจึงได้มีการรวมกลุ่มเพื่อจดทะเบียนเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา และได้ผลิตเครื่องแกงเพื่อจัดจำหน่ายจำนวน 3 ประเภท คือ เครื่องแกงส้ม เครื่องแกงเผ็ด และเครื่องแกงกะทิ และได้พัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องแกงให้มีคุณภาพจนได้รับเครื่องหมาย ออย. และเครื่องหมายฮาลาล รวมถึงได้รับรางวัลจากการประกวดอาหารประเภทเครื่องแกงมากมาย แต่จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ประสบปัญหาและอุปสรรคมากมายทำให้มีรายได้และกำไรไม่แน่นอน ซึ่งสาเหตุหลักเกิดจากการขาดความรู้ทางการตลาด อาทิ บรรจุกฎภัณฑ์และป้ายฉลากไม่มีความเหมาะสม ทำให้เครื่องแกงไม่สามารถเก็บไว้ได้นาน มีกำไรจากการขายต่อหน่วยต่ำ การจัดจำหน่ายส่วนใหญ่ขายเฉพาะในตำบลลานข่อยและบริเวณใกล้เคียง และขาดการส่งเสริมการตลาดเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า จึงทำให้เครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ไม่เป็นที่รู้จักของผู้บริโภคอย่างแพร่หลาย (ถ่าย พลงพงษา, สัมภาษณ์, 2558)

จากการถามถึงความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย อำเภอบางแพะยวม จังหวัดพัทลุง พบว่า ทางกลุ่มแม่บ้านเครื่องแกงยังขาดความรู้ความเข้าใจทางการทำการตลาด ดังนั้นกลุ่มเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา จึงได้บอกถึงความต้องการเบื้องต้น เพื่อให้ทางทีมผู้วิจัยเข้าไปช่วยเหลือด้านการตลาดคือ การพัฒนาบรรจุกฎภัณฑ์ และป้ายฉลาก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ สามารถกำหนดราคาขายได้สูงขึ้น และสามารถเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายให้กว้างขวางและหลากหลายช่องทางมากขึ้น รวมถึงสามารถนำไปส่งเสริมการตลาดเพื่อให้เป็นที่รู้จักและเกิดการจูงใจให้ผู้บริโภคซื้อผลิตภัณฑ์มากขึ้น (ถ่าย พลงพงษา, สัมภาษณ์, 2558) จากสาเหตุของปัญหาและความต้องการของกลุ่มแม่บ้านเครื่องแกงดังกล่าว จึงทำให้ทีมผู้วิจัยเห็นควรศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาบรรจุกฎภัณฑ์และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย อำเภอบางแพะยวม จังหวัดพัทลุง เนื่องจากบรรจุกฎภัณฑ์และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ยังไม่ได้มาตรฐาน ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 บรรจุกฎภัณฑ์และป้ายฉลากของเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ก่อนการพัฒนา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง
2. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้บรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากที่เหมาะสม ปลอดภัย สวยงาม และสามารถสื่อสารข้อมูลทางการตลาดได้ ซึ่งจะสามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค อันจะส่งผลต่อปริมาณการซื้อของผู้บริโภคเพิ่มขึ้น
2. สร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลิตภัณฑ์ และเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทของฝากให้กับนักท่องเที่ยว
3. เสริมสร้างความสามัคคีในกลุ่มแม่บ้านเครื่องแกง บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา
4. เสริมสร้างความเข้มแข็งและยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์ และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง มีขอบเขตดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาในประเด็น การออกแบบบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลาก และความพึงพอใจของผู้บริโภค
2. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเฉพาะในพื้นที่จังหวัดพัทลุง
3. ขอบเขตด้านประชากร การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาผู้บริโภคที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่ใช้เครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา

แนวคิดเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลาก

ในยุคหินเมื่อมนุษย์ล่าสัตว์ได้ก็จะใช้หนังสัตว์หรือใบไม้ห่อหุ้มสัตว์ที่ล่ามาได้เพื่อป้องกันพวกแมลง แสงแดด และฝน นอกจากนี้ในการพกพาอาหารหรือวัตถุที่ต้องการ สิ่งที่ใช้ในการห่อหุ้มจะเป็นใบไม้ เปลือกไม้ เปลือกหอย กระบองไม้ กระเพาะสัตว์ หนังสัตว์ ฯลฯ เป็นต้น การรู้จักการแก้ปัญหาด้วยการนำเอาวัตถุติดจากธรรมชาติมาเป็นอุปกรณ์ช่วยเคลื่อนย้ายวัตถุมวลสาร การกระทำดังกล่าวจึงนับว่าเป็นที่มาของการบรรจุ (Filling) ต่อมามนุษย์เริ่มรู้จักการประดิษฐ์คิดค้นภาชนะบรรจุด้วยการตัดแปลงคุณสมบัติทางกายภาพของวัสดุธรรมชาติให้มีรูปร่างและหน้าที่ใช้สอยเพิ่มขึ้น จึงจัดว่าเป็นการออกแบบบรรจุภัณฑ์ดั้งเดิม (Primitive Packaging Design) ที่มนุษย์ในสมัยก่อนได้กระทำขึ้นตามสภาพการเรียนรู้และการค้นพบวัสดุในแต่ละยุค (สมพร คงเจริญเกียรติ และศุภณีย์ เรียบเลิศหิรัญ, 2556)

1. ความหมายบรรจุภัณฑ์ (Packaging)

จักรพันธ์ พันธ์พุกษ์ (2550) ให้ความหมายบรรจุภัณฑ์ว่า เป็นการนำเอาวัสดุ เช่น กระดาษ พลาสติก แก้ว โลหะ ไม้ ประกอบเป็นภาชนะห่อหุ้มสินค้า เพื่อประโยชน์ใช้สอยให้มีความแข็งแรง

สวยงาม ได้สัดส่วนถูกต้อง สร้างภาพพจน์ที่ดี มีภาษาในการสื่อสาร และมีผลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์ของผู้บริโภค

สุนิษา มรรคเจริญ (2553) ให้ความหมายบรรจุภัณฑ์อาหารว่า เป็นการนำวัสดุอุปกรณ์เพื่อเข้ากระบวนการผลิตเป็นบรรจุภัณฑ์อาหาร โดยบรรจุภัณฑ์อาหารที่ดีจะช่วยรักษาคุณภาพอาหารให้มีรสชาติคงเดิม และสามารถเก็บอาหารไว้ได้ยาวนาน

คำนาย อภิปรัชญาสกุล (2557) ให้ความหมายบรรจุภัณฑ์ว่า เป็นการนำวัสดุอุปกรณ์มาผลิตเป็นภาชนะบรรจุในรูปทรงต่าง ๆ เช่น กล่อง ขวด เพื่อเก็บรักษาคุณภาพของสินค้าให้คงทนและไม่เสื่อมสภาพได้ง่าย

ในงานวิจัยนี้บรรจุภัณฑ์ หมายถึง วัสดุที่ใส่เครื่องแกง ซึ่งทำหน้าที่ห่อหุ้มสินค้า และมีประโยชน์ต่อการขนส่ง การเก็บรักษา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดของผลิตภัณฑ์ รวมถึงมีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค

2. ความสำคัญของบรรจุภัณฑ์

ในยุคปัจจุบันวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้มีบทบาทต่อชีวิตประจำวันของคนเรามากขึ้น การบรรจุหีบห่อจึงได้ทวีความสำคัญยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการบรรจุหีบห่อเป็นปัจจัยที่สำคัญในการนำสินค้าจากแหล่งผลิตสู่มือผู้บริโภคในคุณภาพซึ่งเป็นที่ยอมรับ การบรรจุหีบห่อจัดได้ว่าเป็นแขนงวิชาหนึ่งที่ผนวกความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศิลปะ เข้าด้วยกัน มีความสัมพันธ์กับขั้นตอนต่าง ๆ มากมาย นับตั้งแต่การเตรียมสินค้า การบรรจุ การลำเลียงและขนส่ง จนถึงการตลาด (สมพร คงเจริญเกียรติ และศุภณี เรียบเลิศศิริณู, 2556) นอกจากนี้บรรจุภัณฑ์ยังมีประโยชน์เพื่อความปลอดภัยและประโยชน์ใช้สอยจากผลิตภัณฑ์ อีกทั้งสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดโปรแกรมการตลาด รวมถึงสามารถเพิ่มโอกาสในการสร้างกำไร (ศิริวรรณ เสรีรัตน์, 2552)

3. องค์ประกอบของบรรจุภัณฑ์ (Packaging Element)

องค์ประกอบของบรรจุภัณฑ์หลัก ๆ จะประกอบด้วย รูปทรง สี ตัวอักษร วัสดุบรรจุภัณฑ์ และกราฟฟิก ซึ่งองค์ประกอบทั้งหมดนี้มีหน้าที่ในการห่อหุ้มสินค้าและเป็นสิ่งที่สื่อสารทางจากผู้ผลิตสินค้าไปยังผู้บริโภค โดยองค์ประกอบทั้งหมดต่างมีหน้าที่แตกต่างกันไปแต่ทั้งหมดจะรวมเป็นองค์ประกอบให้บรรจุภัณฑ์เป็นรูปร่างมีสามารถห่อหุ้มสินค้าได้และบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ของสินค้านั้น ๆ ได้ (Fuller, 2011) มีรายละเอียดดังนี้

1) สี ตัวอักษร และกราฟฟิกบนบรรจุภัณฑ์ ทำหน้าที่ในการในการสื่อสารและเป็นตัวดึงดูดกับผู้บริโภคเป็นอย่างมาก เป็นสิ่งที่จะต้องสื่อสารให้กับผู้บริโภคว่าผลิตภัณฑ์เป็นของกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มไหน

2) ตัวอักษร เป็นข้อความหรือสัญลักษณ์โดยจะต้องอ่านง่าย ออกแบบชัดเจน เหมาะสมกับสินค้าและสิ่งที่ต้องการจะสื่อสารออกไป การเว้นช่องไฟ และใช้สีบนตัวอักษรซึ่งจะไม่เป็นสีที่กลมกลืนกับพื้นหลัง

3) รูปทรงและวัสดุบรรจุภัณฑ์ เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะต้องใช้ในการห่อหุ้มสินค้า วัสดุของบรรจุภัณฑ์สำหรับขนมสามารถแบ่งออกได้หลายประเภท เช่น กล่องพลาสติก กล่องกระดาษ ถังพลาสติก ถังฟอยด์ ถังลามิตเนต ซองฟอยด์ ซองตั้ง ซองซีลพลาสติก เป็นต้นซึ่งแต่ละแบบจะมีคุณสมบัติแตกต่างกันไปในการดูแลรักษาผลิตภัณฑ์ พร้อมทั้งเป็นพื้นที่ที่จะเป็นการสื่อสารให้กับผู้บริโภคได้รับรู้ข้อมูลของผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ซึ่งรูปทรงนี้มีผลโดยตรงกับผู้บริโภค

4) รูปทรงหรือรูปแบบ เป็นส่วนที่มีผลกับกับรับรู้และทัศนคติของผู้บริโภคเป็นอย่างมาก รูปลักษณะเป็นจุดที่ดึงดูดผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อสินค้า การใช้รูปทรงรูปลักษณะให้มีจุดเด่นแตกต่างจากคู่แข่งและสื่อถึงแบรนด์ได้ให้มีเอกลักษณ์จะทำให้ผู้บริโภคจดจำเราได้

4. หลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์

แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์มีหลักที่ต้องคำนึงถึง ดังนี้ (สุมาลี ทองรุ่งโรจน์, 2555)

1) มีความโดดเด่น (Outstanding) ในสภาพการตลาดที่มีการแข่งขันที่สูง บรรจุภัณฑ์จะต้องมีความโดดเด่นเป็นอย่างมาก เมื่อเวลาวางข้างกับคู่แข่งหรือสินค้าอื่น ๆ ก็จะต้องดูโดดเด่น ทั้งสี สัน รูปทรง และรูปแบบ

2) ภาพลักษณ์แบรนด์และความแตกต่าง (Brand Differentiate) เป็นการออกแบบให้แบรนด์เกิดความแตกต่างและโดดเด่นเพื่อสร้างการจดจำและจงใจให้เกิดการอ่านในรายละเอียดต่อไป

3) ความรู้สึกที่ร่วมที่ดี (Brand Experience) การออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ซื้อเกิดความรู้สึกที่ดีต่อศิลปะที่ออกแบบบรรจุภัณฑ์โดยรวม เริ่มจากการก่อให้เกิดความสนใจด้วยความเด่น เปรียบเทียบรายละเอียดต่าง ๆ เพื่อจงใจให้ตัดสินใจซื้อ และจบลงด้วยความรู้สึกที่ดีที่สามารถสนองต่อความต้องการของผู้ซื้อได้ จึงก่อให้เกิดการตัดสินใจซื้อ เกิดความรู้สึกอยากเป็นเจ้าของและอยากทดลองสินค้าพร้อมบรรจุภัณฑ์นั้น

5. กระบวนการพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์

การพัฒนาและออกแบบบรรจุภัณฑ์เป็นการดำเนินการที่มุ่งเน้นเพื่อให้บรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสมกับลักษณะของผลิตภัณฑ์และมีความสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ซื้อเป็นหลัก การกำหนดแนวทางการออกแบบและตัดสินใจเลือกบรรจุภัณฑ์ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ (Robertson, 2013)

- 1) การกำหนดผลิตภัณฑ์ที่จะทำการออกแบบบรรจุภัณฑ์
- 2) การศึกษาบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์ประเภทเดียวกัน
- 3) การกำหนดแนวทางในการออกแบบบรรจุภัณฑ์
- 4) การออกแบบ และผลิตบรรจุภัณฑ์ต้นแบบ
- 5) การตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะโดยผู้เชี่ยวชาญ
- 6) การแก้ไข ปรับปรุงบรรจุภัณฑ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ
- 7) การนำบรรจุภัณฑ์ไปสอบถามความคิดเห็นกับกลุ่มผู้ซื้อ
- 8) การทดลองนำผลิตภัณฑ์ที่บรรจุด้วยบรรจุภัณฑ์ใหม่ขายจริง
- 9) สรุปผลการพัฒนาและการออกแบบผลิตภัณฑ์ และนำบรรจุภัณฑ์เพื่อใช้จริง

6. ข้อมูลบนป้ายฉลาก

Robertson (2013) กล่าวว่าไว้ว่า ตัวอักษรหรือตัวพิมพ์จัดว่าเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญอันดับแรกของการออกแบบ การออกแบบโดยทั่ว ๆ ไป มีการนำตัวอักษรมาใช้ในการออกแบบเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1) ใช้ตัวอักษรเป็นส่วนดึงดูดตา มีลักษณะตัวอักษรแบบ Display face เพื่อต้องการตกแต่งหรือการเน้นข้อความข่าวสารให้สามารถดึงดูดความสนใจของผู้ดู ผู้อ่าน ด้วยการใช้นาตรูปแบบตัวอักษรที่มีขนาดใหญ่ มีความเด่นเป็นพิเศษ

2) ใช้ตัวอักษรเป็นส่วนบรรยายหรืออธิบายเนื้อหา คือ การใช้ตัวอักษรเป็น Book face หรือเป็นตัว Text ที่มีขนาดเล็กในลักษณะของการเรียงพิมพ์ข้อความเพื่อการบรรยายหรืออธิบาย ส่วนประกอบปลีกย่อยและเนื้อหาที่สื่อสารเผยแพร่

สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจึงได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุขว่าด้วยเรื่อง การแสดงสัญลักษณ์โภชนาการบนฉลากอาหาร (สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา, 2559) โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) กำหนดนิยามของ สัญลักษณ์โภชนาการอย่างง่าย “สัญลักษณ์โภชนาการ” หมายความว่า เครื่องหมายแสดงทางเลือกสุขภาพที่ช่วยให้ผู้บริโภคสามารถตัดสินใจเลือกซื้ออาหาร เพื่อเป็น ส่วนหนึ่งของการมีภาวะโภชนาการที่เหมาะสม

2) กำหนดเงื่อนไขสำหรับอาหารที่จะแสดงสัญลักษณ์โภชนาการ ดังนี้

2.1) ต้องผ่านการตรวจสอบและได้รับการรับรองจากมูลนิธิส่งเสริมโภชนาการ สถาบันโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล หรือหน่วยงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการขับเคลื่อน ยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเชื่อมโยงด้านอาหารและโภชนาการสู่คุณภาพชีวิตที่ดี

2.2) สัญลักษณ์โภชนาการที่แสดงบนฉลากอาหาร สัญลักษณ์โภชนาการ สามารถแสดงได้ใน 2 ลักษณะ 1) แสดงโดยใช้สีตามที่กำหนด คือ รูปวงกลมขอบสีฟ้า ตรงกลางวงกลมเป็น ภาพใบไม้สีเขียวสองใบทับกัน เหนือใบไม้มีวงกลมทึบสีเขียวขนาดเล็กอยู่กึ่งกลาง เหนือวงกลมทึบสีเขียว มีเส้นโค้งสีส้ม มีข้อความด้านล่าง “ทางเลือกสุขภาพ” เป็นสีฟ้า และข้อความด้านบนระบุกลุ่มอาหาร หรือ 2) แสดงเป็นสีเขียว โดยเส้นขอบอาจเป็นสีดำ หรือสีน้ำตาลเงินเข้ม หรือสีขาว แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ การแสดงสี ของพื้นฉลากและสีของสัญลักษณ์ต้องใช้สีที่ตัดกันที่ทำให้เห็นสัญลักษณ์ได้ชัดเจน

2.3) แสดงสัญลักษณ์โภชนาการไว้ที่ส่วนหน้าของฉลากที่เห็นได้ง่ายและอ่านได้ ชัดเจน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบล ลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Approach) ภายใต้วิธีนี้ผู้วิจัยจะเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นจุดตั้งต้น เพื่อให้ได้ ต้นแบบของบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลาก จากนั้นจึงทำการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณโดยการนำบรรจุภัณฑ์และ ป้ายฉลากต้นแบบไปสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากต้นแบบ มี รายละเอียดดังนี้

วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย สัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อ รับฟังความคิดเห็น รวมถึงข้อเสนอแนะของบุคคลที่เกี่ยวข้องเพื่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลาก เครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.1 กลุ่มแม่บ้านเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบ เฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกเฉพาะแม่บ้านที่มีความรู้ในการคัดเลือกบรรจุภัณฑ์ จำนวน 5 คน

1.2 กลุ่มผู้บริโภคที่ซื้อเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่เข้ามาซื้อเครื่องแกง จำนวน 30 คน

2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 นำบรรจุภัณฑ์ที่สามารถบรรจุเครื่องแกงได้หลากหลายบรรจุภัณฑ์ และทำการคัดเลือกบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับเครื่องแกงตำมือ และมีราคาต่อหน่วยต่ำ จำนวน 5 บรรจุภัณฑ์

2.2 นำบรรจุภัณฑ์ที่ได้ 5 บรรจุภัณฑ์นำเสนอต่อกลุ่มแม่บ้านเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา จำนวน 5 คน เพื่อคัดเลือกบรรจุภัณฑ์ให้เหลือเพียง 1 บรรจุภัณฑ์

2.3 นำป้ายฉลากของผลิตภัณฑ์เครื่องแกงอื่น ๆ มาเป็นแนวทางในการกำหนดรูปแบบป้ายฉลากของเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา จำนวน 3 ประเภท คือ 1) เครื่องแกงส้ม 2) เครื่องแกงเผ็ด และ 3) เครื่องแกงกะทิ

2.4 นำรูปแบบป้ายฉลากของเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ที่กำหนดไว้ไปให้ร้านที่รับทำป้ายฉลากออกแบบตามที่ผู้วิจัยกำหนด โดยแต่ละประเภทเครื่องแกงจะกำหนดออกเป็น 3 รูปแบบ

2.5 นำป้ายฉลากทั้ง 3 รูปแบบติดบนบรรจุภัณฑ์ที่กลุ่มแม่บ้านเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ได้เลือกไว้ โดยเครื่องแกงแต่ละประเภทจะมีป้ายฉลากที่ติดกับบรรจุภัณฑ์จำนวน 3 รูปแบบ

2.6 นำบรรจุภัณฑ์ที่ติดป้ายฉลากทั้ง 3 รูปแบบของเครื่องแกง 3 ประเภท ไปสอบถามกับผู้บริโภคที่ซื้อเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา จำนวน 30 คน โดยให้ผู้บริโภคแต่ละคนเลือกรูปแบบป้ายฉลากที่ติดบนบรรจุภัณฑ์เครื่องแกง ที่ผู้บริโภคพึงพอใจมากที่สุดประเภทละ 1 รูปแบบ

2.7 นำบรรจุภัณฑ์ที่ติดป้ายฉลากที่ผู้บริโภคเลือกมากที่สุดในแต่ละประเภทเครื่องแกงเป็นบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากต้นแบบ

2.8 ศึกษาความพึงพอใจผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา โดยการศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากต้นแบบ ใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียดดังนี้

วิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ประชากรคือ ผู้บริโภคที่ซื้อ เครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน ดังนั้นจึงใช้วิธีคำนวณหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างกรณีไม่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรของ Cochran (1977) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำเท่ากับ 384 ตัวอย่าง และเพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลมีความคงที่และผลการศึกษาที่มีความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 ตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 2 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค ส่วนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลาก เครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านบรรจุภัณฑ์ และด้านฉลาก

แบบสอบถามมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณ (Rating Scales) ได้กำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน 5 ระดับ จากมากที่สุด (5 คะแนน) ถึงน้อยที่สุด (1 คะแนน)

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ โดยให้แบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบเอง โดยดำเนินการจนครบจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด 400 ตัวอย่าง การวิเคราะห์

ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อคำนวณหาค่าสถิติภาคบรรยาย คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง เป็นการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Approach) ภายใต้วิธีนี้ผู้วิจัยจะเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นจุดตั้งต้น เพื่อให้ได้ต้นแบบของบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลาก จากนั้นจึงทำการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณโดยการนำบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากต้นแบบไปสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากต้นแบบ วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ มีรายละเอียดดังนี้

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้บรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากต้นแบบ มีดังนี้

1. นำบรรจุภัณฑ์ที่สามารถบรรจุเครื่องแกงได้หลากหลายบรรจุภัณฑ์ และทำการคัดเลือกบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับเครื่องแกงตำมือ และมีราคาต่อหน่วยต่ำ ประมาณ 3 - 5 บาทต่อกล่อง ซึ่งขึ้นอยู่กับปริมาณที่ซื้อ จำนวน 5 บรรจุภัณฑ์ ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 บรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมกับเครื่องแกงตำมือ จำนวน 5 บรรจุภัณฑ์

2. นำบรรจุภัณฑ์ที่ได้ 5 บรรจุภัณฑ์ นำเสนอต่อกลุ่มแม่บ้านเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา จำนวน 5 คน เพื่อคัดเลือกบรรจุภัณฑ์ให้เหลือเพียง 1 บรรจุภัณฑ์ ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 บรรจุภัณฑ์ที่ผ่านการคัดเลือกให้เหลือจำนวน 1 บรรจุภัณฑ์

3. นำรูปแบบป้ายฉลากของเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ที่กำหนดไว้ไปให้ร้านที่รับทำป้ายฉลากออกแบบตามที่ผู้วิจัยกำหนด โดยแต่ละประเภทเครื่องแกงจะกำหนดออกเป็น 3 รูปแบบ ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 ป้ายฉลากเครื่องแกงแต่ละประเภทจำนวน 3 รูปแบบ

4. นำป้ายฉลากทั้ง 3 รูปแบบติดบนบรรจุภัณฑ์ที่กลุ่มแม่บ้านเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ได้เลือกไว้ โดยเครื่องแกงแต่ละประเภทจะมีป้ายฉลากที่ติดกับบรรจุภัณฑ์ จำนวน 9 รูปแบบ ดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 บรรจุภัณฑ์พร้อมป้ายฉลากจำนวน 9 รูปแบบ

5. ผลการคัดเลือกป้ายฉลากในแต่ละประเภทเครื่องแกงตำมือบ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ของผู้บริโภคจำนวน 30 คน พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เลือกฉลากเครื่องแกงตำมือในรูปแบบที่ 2 มากที่สุด จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60 ในขณะที่รูปแบบที่ 1 รองลงมา จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9 ในส่วนรูปแบบที่ 3 น้อยที่สุด จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 3 จากนั้นนำบรรจุภัณฑ์ที่ติดป้ายฉลากที่ผู้บริโภคเลือกมากที่สุดในแต่ละประเภทเครื่องแกง เป็นบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากต้นแบบ ดังภาพประกอบ 6

ภาพประกอบ 6 รูปแบบบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากต้นแบบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ผู้บริโภครส่วนใหญ่เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 87 อยู่ในช่วงอายุ 40-49 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 37 มีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 29 มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาท มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41 ในส่วนระดับความพึงพอใจด้านบรรจุภัณฑ์ในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 4.10 โดยปัจจัยที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สามารถปกป้องรักษาสินค้าภายใน ค่าเฉลี่ย 4.35 รองลงมาคือ สามารถตรวจพิจารณาสินค้าภายในบรรจุภัณฑ์ ค่าเฉลี่ย 4.12 ส่วนลำดับสุดท้ายคือ เปิดบริโภคและจัดเก็บส่วนที่เหลือได้สะดวก มีค่าเฉลี่ย 3.86 ในขณะที่ระดับความพึงพอใจด้านป้ายฉลากในภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน พบว่า ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นค่าเฉลี่ย 3.95 โดยปัจจัยที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ รูปแบบและสีสันทสวยงาม สร้างความน่าจดจำ มีค่าเฉลี่ย 4.23 รองลงมาคือ แสดงชื่อตราสินค้าได้อย่างชัดเจน มีค่าเฉลี่ย 4.05 ส่วนลำดับสุดท้ายคือ ให้รายละเอียดของข้อมูลสินค้าได้ครบถ้วน เช่น ส่วนประกอบ ผู้จัดจำหน่าย วันผลิต วันหมดอายุ ราคาสินค้า เครื่องหมายคุณภาพสินค้า เป็นต้น ค่าเฉลี่ย 3.76 มีค่าเฉลี่ย 3.72 ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจด้านบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลาก

ด้านบรรจุภัณฑ์	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. สามารถปกป้องรักษาสินค้าภายใน	4.35	0.75	มาก
2. สามารถตรวจพิจารณาสินค้าภายในบรรจุภัณฑ์	4.12	0.67	มาก
3. รูปแบบของบรรจุภัณฑ์สะดวกในการบริโภค	4.07	0.79	มาก
4. มีขนาดที่สามารถพกพาได้สะดวก	3.98	0.68	มาก
5. เปิดบริโภคและจัดเก็บส่วนที่เหลือได้สะดวก	3.86	0.72	มาก
ด้านป้ายฉลาก	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. รูปแบบและสีสันทสวยงาม สร้างความน่าจดจำ	4.23	0.72	มาก
2. แสดงชื่อตราสินค้าได้อย่างชัดเจน	4.05	0.69	มาก
3. แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์	3.91	0.75	มาก
4. บอกถึงจุดเด่นของผลิตภัณฑ์	3.86	0.73	มาก
5. ให้รายละเอียดของข้อมูลสินค้าได้ครบถ้วน	3.72	0.68	มาก
ภาพรวมด้านบรรจุภัณฑ์	4.10	0.65	มาก
ภาพรวมด้านฉลาก	3.95	0.66	มาก

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือบ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากอยู่ในระดับมาก โดยด้านบรรจุภัณฑ์ ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในความสามารถปกป้องรักษาสินค้าภายในมากที่สุด ในขณะที่ด้านป้ายฉลาก ผู้บริโภคมีความพึงพอใจในรูปแบบและสีสันทสวยงาม สร้างความน่าจดจำมากที่สุด สอดคล้องกับผลการศึกษาของ วิวัฒน์ จันทรังสีทอง และคณะ

(2557) ที่ได้พัฒนากลยุทธ์การตลาดผลิตภัณฑ์ขนมก้านบัวของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโป๊ะหมอ เทศบาลเมืองบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากอยู่ในระดับมาก และผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อบรรจุภัณฑ์ ด้านความสามารถปกป้องรักษาสินค้าภายในมากที่สุดเช่นกัน อีกทั้งยังสอดคล้องกับ สุมาลี ทองรุ่งโรจน์ (2555) ที่ได้กล่าวว่า บรรจุภัณฑ์ที่ดีต้องมีความแข็งแรง และสามารถเก็บรักษาสินค้าได้นาน และได้กล่าวถึงป้ายฉลากที่ดีว่าต้องมีสีสันสวยงาม สะดุดตา และจดจำง่าย

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา ตำบลลานข่อย อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากต้นแบบ มีรายละเอียดดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจด้านบรรจุภัณฑ์ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) สามารถปกป้องรักษาสินค้าภายใน 2) สามารถตรวจพิจารณาสินค้าภายในบรรจุภัณฑ์ 3) รูปแบบของบรรจุภัณฑ์สะดวกในการบริโภค 4) มีขนาดที่สามารถพกพาได้สะดวก และ 5) เปิดบริโภคและจัดเก็บส่วนที่เหลือได้สะดวก ประเด็นที่มีคะแนนต่ำที่สุด 2 ประเด็น คือ ขนาดบรรจุภัณฑ์ที่สามารถพกพาได้สะดวก และการเปิด การจัดเก็บได้สะดวก ดังนั้นจึงเสนอแนะให้เพิ่มขนาดบรรจุภัณฑ์แบบซองขนาด 100 กรัม อีก 1 ขนาด เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้บริโภคที่ต้องการซื้อเครื่องแกงไปประกอบอาหารเพื่อรับประทานกันเองในครอบครัว ซึ่งเป็นขนาดเล็กสำหรับนำไปประกอบอาหารได้ 1-2 ครั้ง ซึ่งเป็นขนาดที่พกพาได้สะดวก เปิดบริโภคและจัดเก็บส่วนที่เหลือได้ง่าย ไม่สิ้นเปลืองเนื้อที่

2. ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจด้านป้ายฉลากในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) รูปแบบและสีสันสวยงาม สร้างความน่าจดจำ 2) การแสดงชื่อตราสินค้าได้อย่างชัดเจน 3) การแสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ 4) การบอกถึงจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ และ 5) การให้รายละเอียดของข้อมูลสินค้าได้ครบถ้วน ประเด็นที่มีคะแนนต่ำที่สุด 2 ประเด็น คือ การบอกถึงจุดเด่นและรายละเอียดของข้อมูลสินค้า ดังนั้นจึงเสนอแนะให้เพิ่มจุดเด่นของผลิตภัณฑ์ในป้ายฉลาก เช่น การใช้วัตถุดิบอย่างดีในกระบวนการผลิตเครื่องแกง คือ ขมิ้น ซึ่งเป็นพืชผลทางการเกษตรที่ปลูกเฉพาะในกลุ่มแม่บ้านเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา และได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวดพืชผลทางการเกษตรจากเทศบาลตำบลลานข่อย ในงานของดีลานข่อย ประจำปี 2558 ดังภาพประกอบ 7

ภาพประกอบ 7 ประกาศนียบัตร รางวัลชนะเลิศการประกวดพืชผลทางการเกษตร ประเภท “ขมิ้น”

อย่างไรก็ตามกลุ่มแม่บ้านเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา จำเป็นต้องทำการเปรียบเทียบ ยอดขายและกำไรก่อน-หลัง การพัฒนาบรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา เพื่อพิจารณาว่าการใช้บรรจุภัณฑ์และป้ายฉลากเครื่องแกงแบบใหม่มีผลต่อยอดขายและกำไรมากน้อยเพียงใด รวมถึงมีจำนวนลูกค้าที่โทรศัพท์มาสั่งซื้อเพิ่มขึ้นหรือไม่ นอกจากนี้กลุ่มแม่บ้านเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนาจะต้องดำเนินการเกี่ยวกับการขอเครื่องหมายการรับรองคุณภาพเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่ผลิตภัณฑ์ เช่น เครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม (มอก.) เครื่องหมายมาตรฐานทั่วไป และเครื่องหมายมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยในส่วนของการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้มีรูปแบบที่มีความหลากหลายรูปแบบ และหลากหลายขนาด เพื่อเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่าย และขยายช่องทางการจัดจำหน่ายไปยังกลุ่มเป้าหมายที่มากขึ้น
2. ควรทำวิจัยว่าบรรจุภัณฑ์แบบใดที่สามารถเก็บรักษาสินค้าได้นานที่สุด และเก็บได้นานเท่าไร
3. ควรทำวิจัยต่อยอดเพื่อขยายผลให้ครอบคลุมการดำเนินงานทั้งหมดของกลุ่มแม่บ้านเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา เช่น การทำวิจัยทางด้านต้นทุน ด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต เป็นต้น
4. ควรทำวิจัยเพื่อขยายตลาด และเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องแกง
5. ควรทำวิจัยเพื่อค้นหาสื่อโฆษณาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และข้อความในโฆษณาที่สามารถสร้างการรับรู้ และก่อให้เกิดการตัดสินใจซื้อ

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ในการสนับสนุนทุนทำวิจัย และเขียนบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ ตลอดจนส่งเสริมทางด้านกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้การทำวิจัยและเขียนบทความวิจัยสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณครูบาอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทางด้านการวิจัยให้แก่ข้าพเจ้าทุกท่าน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2558). *ความสำคัญของภาคเกษตร*. สืบค้น 16 ธ.ค. 2558 จาก <http://www.moac.go.th/home.php>
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2558). *การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจภาคเกษตร*. สืบค้น 16 ธ.ค. 2558 จาก <http://www.doae.go.th/homepage>
- จักรพันธ์ พันธ์ฤกษ์. (2550). *การออกแบบบรรจุภัณฑ์เครื่องดื่มชาเขียวประเภทขวดพลาสติกด้านรูปทรงและสีของฉลาก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2557). *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีก*. กรุงเทพฯ: โฟกัสมีเดีย แอนด์ พับ ลิซซิ่ง
- ถ่าย พลพงษา. *ประธานวิสาหกิจชุมชนเครื่องแกงตำมือ บ้านทุ่งชุมพลพัฒนา*. (9 ธ.ค. 2558) สัมภาษณ์

- วิวัฒน์ จันทร์กิ่งทอง และคณะ. (2557) . การพัฒนากลยุทธ์การตลาดผลิตภัณฑ์ขนมก๊าวบัวของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโปะหมอ เทศบาลเมืองบ้านพรุ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา. (รายงานวิจัย). สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2552). การบริหารการตลาดยุคใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา. (2559). การแสดงสัญลักษณ์โภชนาการบนฉลากอาหาร. สืบค้น 18 ม.ค. 2560 จาก <http://food.fda.moph.go.th/law/data/announ>
- สุนิษา มรรคเจริญ. (2553). การประยุกต์ใช้เทคนิคการแปลงหน้าที่เชิงคุณภาพ สำหรับการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์อาหาร : กรณีศึกษาบรรจุภัณฑ์ซอสเพื่อการส่งออก. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุมาลี ทองรุ่งโรจน์. (2555). การออกแบบบรรจุภัณฑ์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร คงเจริญเกียรติ และศุภณี เรียบเลิศศิริ. (2556). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับบรรจุภัณฑ์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- Cochran, W. G. (1977). *Sampling techniques* (3rd ed.). New York: Wiley.
- Robertson, G. L. (2013). *Food packaging : Principles and practice* (3rd ed.). Boca Raton, FL: CRC Press.